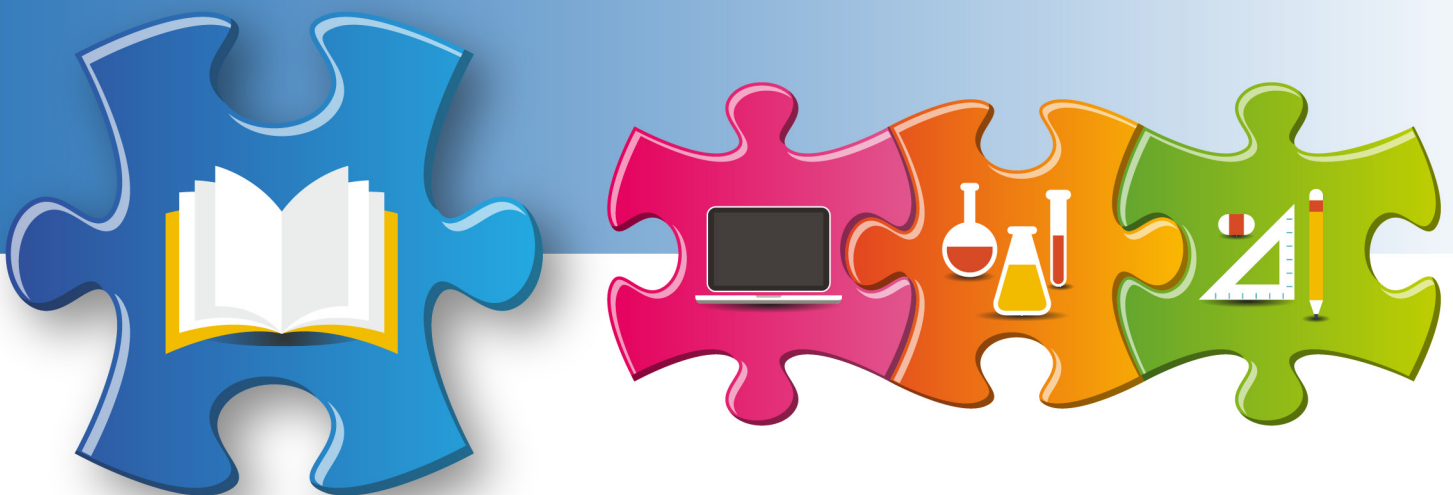

Anna Gębka-Suska
Czesław Suska

Poradnik Mentora

- ✓ Kształtowanie postaw autonomicznych ucznia
- ✓ Cykl Kolba
- ✓ Style uczenia się
- ✓ Trening strategiczny
- ✓ Wybrane strategie

Redakcja merytoryczna
Anna Gębka-Suska

Analiza merytoryczna
Justyna Maziarska-Lesisz
Elżbieta Witkowska

Recenzja
dr Barbara Muszyńska

Redakcja językowa i korekta
Żeliszław Żeliszławski

Projekt graficzny, projekt okładki
Wojciech Romerowicz, ORE

Skład i redakcja techniczna
Joanna Suska

Projekt motywu graficznego „Szkoły ćwiczeń”
Aneta Witecka

ISBN 978-83-65890-00-9 (*Zestawy materiałów dla nauczycieli szkół ćwiczeń – języki obce*)
ISBN 978-83-65890-01-6 (*Zestaw 1, Kształtowanie postaw autonomicznych ucznia – rozwijanie umiejętności uczenia się języków obcych na przykładzie języka angielskiego*)
ISBN 978-83-65890-03-0 (Zeszyt 2)

Warszawa 2017

Ośrodek Rozwoju Edukacji
Aleje Ujazdowskie 28
00-478 Warszawa
www.ore.edu.pl

Publikacja jest rozpowszechniana na zasadach wolnej licencji Creative Commons –
Użycie niekomercyjne 3.0 Polska (CC-BY-NC).

Spis treści

Wprowadzenie	5
Co znajdziesz w każdym zestawie materiałów?	5
Zeszyt „Teoria w pigułce”	5
Infografika	6
Zeszyt „Poradnik Mentora”	6
„Zeszyt ćwiczeń”	6
Krótki film	7
Vlog	7
Kilka wskazówek dla Mentora	7
Zadecydujcie wspólnie	7
Najpierw wypróbuj sam	7
Nie ma jednej poprawnej odpowiedzi	7
Zestaw nr 1 – Autonomia ucznia – Kształtowanie postaw autonomicznych ucznia – rozwijanie umiejętności uczenia się języków obcych na przykładzie języka angielskiego	8
Wprowadzenie do Zestawu nr 1	8
1. Studium przypadku – przeczytaj, przemyśl i przedyskutuj	8
2. Obejrzyj vlog i...	8
3. W czym wybór?	9
4. Napisz własną definicję stylu	10
5. A picture can tell a thousand words – czyli zdjęcie wiele ci powie	10
Cykl Kolba	11
6. Spirala uczenia się a model cyklu Kolba	11
7. Cztery etapy cyklu Kolba	12
8. Poznawanie czasu Present Perfect w cyklu Kolba – możliwy przykład	12
9. Etapy procesu Davida Kolba od A do Z	13
10. Formative moments – czyli ważne wspomnienia	15
11. Etapy cyklu Kolba – refleksja	16
12. Do przemyślenia	16
13. Awareness Raising Activities – czyli ćwiczenia kierujące uwagę	16
Style	17
14. Refleksja o stylach	17
15. Określ swój styl	17
16. Określ swój styl VAK	17
17. Jak nauczysz słowa „train”	18
Trening strategiczny	18
18. Strategie w piosenkach	18

19. Każdy uczy się inaczej	18
20. Każdy zapamiętuje inaczej	18
21. Eksperyment	19
22. Nakręć film	19
Strategie do wyboru, do koloru	19
Lista wybranych strategii	20
23. Jaka to strategia	20
24. Najważniejsza strategia	20
25. Ucz się całych zwrotów	21
26. Nazywaj rzeczywistość po imieniu	21
27. Po pierwsze, bądź zrelaksowany	22
28. Za mało umiem...	22
29. A co, jeśli nie zrozumiałem...	22
30. Czego dotyczyła reklama	22
31. Moja ulubiona melodia	23
32. Praca z nowym tekstem z gazet i czasopism	23
33. Mój dom, moje mieszkanie	23
34. Jeden rysunek wart tysiąca słów	23
35. Mapy myśli do budowania słownictwa na różne tematy	23
36. Tabela pomoże zapamiętać grupę słów	24
37. Jak rozwijać znajomość słownictwa angielskiego przez czytanie tekstów z gazet	24
38. Klucz do angielskich słówek	24
39. Łańcuchowa metoda skojarzeniowa	25
40. Złap wierszyk za słówko	25
41. Wysłuchaj z uwagą	25
42. Uwaga, spowalnicze!	25
43. Mało, a często...	25
44. Bądź zawsze „narażony” na język	25
45. Nagrania audio wspierane tekstem	25
Przykłady dobrych praktyk	26
46. Nauczyciel przykładem dobrego stratega	26
47. Uczmy o uczeniu się	27
Spis rycin i tabel	29

Wprowadzenie

Drogi Mentorze, drogi Nauczycielu w szkole ćwiczeń.

Przed tobą niezwykle zadanie. Będziesz stymulować, wspierać i obserwować rozwój zawodowy mniej doświadczonych od ciebie nauczycieli języków obcych – twoich Praktykantów.

Obojętne, czy pracujesz w szkole podstawowej, czy w liceum – prowadząc dla Praktykantów lekcje pokazowe masz możliwość stać się dla nich inspiracją i wzorem do naśladowania. Będziesz przykładem nauczyciela, który nie tylko rozumie potrzeby uczniów i skomplikowane zależności wpływające na skuteczność nauczania języka obcego, ale też sam demonstruje techniki i metody nauczania, które będą najbardziej efektywne dla twojej grupy uczniów, w określonym kontekście edukacyjnym. Materiały zawarte w dziesięciu zestawach kursu szkoły ćwiczeń mają ci w tym pomóc.

Będziesz dla Praktykantów prawdziwym Mentorem. Pomożesz im zrozumieć treści zawarte w niniejszych zestawach, a co najważniejsze, umożliwisz im wypróbowanie i przetestowanie nowych sposobów i podejść.

Jesteśmy przekonani, że możliwość podzielenia się własnym doświadczeniem i rola, którą będziesz pełnić, sprawią ci wiele radości i przyniosą ogromną zawodową satysfakcję. Życzymy tobie i twoim Praktykantom dobrej współpracy i wielu sukcesów w pracy w szkole ćwiczeń.

Co znajdziesz w każdym zestawie materiałów?

Każdy zestaw zawiera 3 zeszyty, infografikę i krótki film.

Zeszyt „Teoria w pigułce”

- podsumowuje najnowsze teorie i badania dotyczące tematyki danego zestawu;
- zawiera wyjaśnienia, co z części teoretycznej danego zestawu wynika dla praktyki szkolnej;
- kładzie nacisk na prezentację rozwiązań służących rozwijaniu w uczniach kreatywności i umiejętności pracy w zespole;
- podkreśla konieczność stosowania metod i technik aktywizujących;
- zawiera bibliografię dotyczącą tematyki każdego zestawu;
- osobom pragnącym głębiej poznać tematykę danego zestawu, podaje odniesienia do dostępnych bezpłatnie w internecie artykułów i filmów.

Każdy zeszyt „Teoria w pigułce” stanowi kompendium wiedzy na temat konkretnego zestawu. Zarówno Mentor, jak i Praktykant, powinni zapoznać się z treścią tego zeszytu.

Infografika

- jest umieszczona na pierwszej stronie zeszytu „Teoria w pigułce”;
- ilustruje i podsumowuje główne treści „Teorii w pigułce”.

Mentor może w każdym momencie odnieść się do infografiki, aby szybko przypomnieć sobie zawartość danego zestawu materiałów i mieć pewność, że najważniejsze zagadnienia nie umkną jego uwadze.

Zeszyt „Poradnik Mentora”

- daje praktyczne wskazówki Mentorowi, jak prowadzić spotkania z Praktykantem;
- zawiera argumenty i wskazówki w jaki sposób najlepiej przedstawić treści zestawu Praktykantowi;
- wymienia przykładowe odpowiedzi na pytania, które Praktykant mógłby zadać Mentorowi na temat zawartości danego zestawu;
- opisuje przykłady dobrych praktyk, dotyczące tematyki danego zestawu;
- zawiera opisy ćwiczeń lub całych scenariuszy lekcji, które ilustrują metody i techniki aktywizujące i propozycje pracy grupowej lub pracy w parach – opisy te mogą być wykorzystane przez Mentora do przeprowadzenia lekcji otwartej/pokazowej;
- podpowiada Mentorowi, w jaki sposób ocenić zadania rozwijające zawarte w „Zeszyście ćwiczeń” Praktykanta.

„Poradnik Mentora” jest inspiracją do pracy i pomocą dla nauczyciela prowadzącego praktyki lub organizującego sieci współpracy nauczycieli języków obcych.

„Zeszyt ćwiczeń”

„Zeszyt ćwiczeń” przeznaczony jest zarówno dla studentów przygotowujących się do zawodu nauczyciela, jak i nauczycieli, którzy już prowadzą zajęcia w szkole – dla wszystkich, którzy pragną pogłębić swoją wiedzę i rozwijać umiejętności w obrębie jednego, kilku lub wszystkich dziesięciu obszarów tematycznych, które obejmują niniejsze materiały.

„Zeszyt ćwiczeń”:

- wymienia najczęściej zadawane pytania i odpowiedzi dotyczące danego zestawu (tzw. FAQ);
- stawia pytania zachęcające do autorefleksji;
- sprawdza zrozumienie zagadnienia przedstawionego w zeszyście „Teoria w pigułce”;
- pomaga uporządkować obserwacje lekcji otwartej, prowadzonej przez Mentora lub innego nauczyciela;
- zawiera pytania do krótkiego filmu, będącego elementem danego zestawu;
- sugeruje ćwiczenia do wykonania samodzielnie z uczniami, aby w praktyce wypróbować nowe koncepcje i pomysły.

„Zeszyt ćwiczeń” ma za zadanie pomóc Praktykantowi przełożyć teorię zawartą w zeszyście „Teoria w pigułce” na praktykę lekcyjną i jego własne doświadczenia szkolne.

Krótki film

W każdym zestawie znajdziesz film, w którym w praktyce (tzn. w realnej sytuacji klasy) została zobrazowana tematyka danego zestawu. Stwarza on możliwość obserwowania reakcji uczniów na zaproponowane ćwiczenia i techniki. Jest doskonałym materiałem do dyskusji między Mentorem a Praktykantem. Może być również inspiracją dla nauczycieli języków obcych spoza szkół ćwiczeń.

Vlog

W niektórych zestawach zawarto także krótki wywiad z jego autorem, który przybliży tematykę zestawu w mniej formalny sposób i nadaje materiałom szkoły ćwiczeń wymiar odrobinę bardziej osobisty. Vlog sugeruje, by Mentor nie budował dystansu i dzielił się z Praktykantem własnym doświadczeniem.

Kilka wskazówek dla Mentora

Zadecydujcie wspólnie

Zadania w „Poradniku Mentora” i w „Zeszycie ćwiczeń” ułożono zgodnie z kolejnością zagadnień omawianych w zeszycie „Teoria w pigułce”. Zadania zostały ponumerowane, aby ułatwić nawigację i poruszanie się między zeszytami. Nie oznacza to jednak, że trzeba koniecznie „przerobić” każde z nich. Mentor i Praktykant wspólnie powinni zdecydować, które zadania warto wykonać.

Najpierw wypróbuj sam

Zanim poprosisz Praktykanta o wykonanie zadania, warto wykonać je wcześniej samemu. W ten sposób przygotujesz się na ewentualne pytania Praktykanta i będziesz mógł podzielić się z nim swoim doświadczeniem. Łatwiej też będzie ci zrozumieć ewentualne opory i trudności, z jakimi może borykać się Praktykant.

Nie ma jednej poprawnej odpowiedzi

Pamiętaj, że w większości sytuacji związanych z edukacją nie ma jednej poprawnej odpowiedzi. Nie narzucaj swojego zdania lub rozwiązania. Jest takie angielskie powiedzenie:

„A man convinced against his will is of the same opinion still”.

To oznacza, że jeśli narzucisz Praktykantowi swoje rozwiązanie, to nawet jeśli w rozmowie przyzna ci rację, to potem w klasie, za zamkniętymi drzwiami, sam na sam z uczniami, będzie prowadził zajęcia w sposób, do którego jest przekonany i przywiązany.

Zestawy materiałów przygotowano po to, by rozwijać w nauczycielach postawę otwartą, refleksyjną i nastawioną na poszukiwanie najlepszej metody, czyli umożliwić im zostanie przykładem osoby autonomicznej. To właśnie budowaniu autonomii poświęcony jest Zestaw nr 1.

Zestaw nr 1 – Autonomia ucznia – Kształtowanie postaw autonomicznych ucznia – rozwijanie umiejętności uczenia się języków obcych na przykładzie języka angielskiego

Wprowadzenie do Zestawu nr 1

Materiały w Zestawie nr 1 mają pomóc Praktykantowi zrozumieć znaczenie autonomii ucznia w procesie poznawania języka obcego oraz sposoby kształtowania u uczniów postaw autonomicznych. Duża część „Zeszytu ćwiczeń” poświęcona została prezentacji wybranych strategii uczenia się języka obcego. Zachęcamy cię, żebyś tę część rozbudował o własne pomysły i przedstawił Praktykantowi twoje ulubione strategie uczenia się (i nauczania) języka obcego.

Poniżej przedstawiamy propozycję zadań dla Praktykanta i sugestie, w jaki sposób prowadzić z nim spotkania, by wesprzeć go w rozwoju.

1. Studium przypadku – przeczytaj, przemyśl i przedyskutuj

Zadaniem Praktykanta jest przeczytanie i wyciągnięcie wniosków z zamieszczonej w „Zeszycie ćwiczeń” historii osoby dorosłej, pani Grażyny, która odkryła możliwość autonomicznego uczenia się.

Przed spotkaniem z Praktykantem sam przeczytaj w „Zeszycie ćwiczeń” historię Pani Grażyny. Zapytaj Praktykanta, jakie wnioski z niej wyciągnął, i wspólnie je przedyskutujcie.

Historia pani Grażyny jest bardzo dobrą ilustracją występującej u uczniów silnej potrzeby decydowania o rodzaju ćwiczeń, które będą robić, i ilości pracy, którą chcą w nie włożyć. Często, nie dając uczniom wyboru, narzucając co, ile i kiedy mają zrobić, zamiast motywować ich do pracy, tak naprawdę ograniczamy ich wybór i ich działania. Bohaterka tej historii odbierała instrukcje nauczyciela właśnie jako ograniczenie, a nie zachętę do działania.

2. Obejrzyj vlog i...

Celem ćwiczenia „Obejrzyj vlog i...” jest uwrażliwienie Praktykanta na cechy ucznia o silnej autonomii. Praktykant powinien docenić znaczenie samodzielności, planowania działań, wytrwałości w dążeniu do celu, konsekwencji i odpowiedzialności za proces uczenia się.

Zadaniem Praktykanta było obejrzenie vloga w Zestawie nr 1 i wypisanie wszystkich słów i zwrotów nawiązujących do doświadczeń osoby o silnej autonomii w uczeniu się języków i strategii, jakie przyjmowała w procesie samodzielnego uczenia się języków obcych.

ODPOWIEDŹ:

Zwroty dotyczące postawy autonomicznej i strategii, które zostały użyte w filmie:

- „Autonomia”.
- „Wyznaczony cel”.
- „To było moje postanowienie, że się nauczę angielskiego”.
- „Nikt mi nie pokazywał, jak to robić (jak się uczyć)”.
- „Musiałem znaleźć źródła, materiały, z których się będę uczył”.
- „Musiałem sobie wymyślić jakąś metodę”.
- „Musiałem sobie opracować jakiś plan”.
- „Konsekwentne, zaplanowane działanie było bezwzględnie konieczne”.
- „Wypracowałem nową strategię”.
- „Stała się ona ulubioną strategią”.
- „Uczę się języka obcego podanego tylko w formie audio”.
- „Uczenie się przez uczenie”.
- „Źródłowym językiem, wszystkie informacje, komendy są po angielsku albo po niemiecku”.
- „Nie ma znaczenia, czy uczę się sam, czy mam nauczyciela”.
- „W dużej mierze sukces w uczeniu zależy od tego, jak ja do tego podejść”.
- „Uczeń bierze sprawy we własne ręce”.
- „Podejmuje decyzje”.
- „Jest proaktywny”.

Na spotkaniu z Praktykantem wspólnie zastanówcie się, czy możecie o sobie powiedzieć, że jesteście osobami autonomicznymi. Jeśli tak, to w czym wasza autonomia się wyraża?

3. W czym wybór?

Celem ćwiczenia „W czym wybór?” jest uświadomienie Praktykantowi różnorodności obszarów, w których można i należy pozostawiać uczniom możliwość dokonywania wyboru i podejmowania autonomicznych decyzji.

Zadaniem Praktykanta jest obejrzenie [filmu o szkole w Redwood City w Kalifornii](#), w której uczniowie osiągają ponadprzeciętne wyniki nauczania. Sukcesy uczniów wyjaśniane są m. in. wyborem, który mają w wielu kwestiach, oraz określeniem, w których obszarach szkoła i nauczyciel pozostawiają uczniom wybór.

Przed spotkaniem z Praktykantem koniecznie obejrzyj film. Sprawdź jakie obszary wyboru, w których uczeń ze szkoły Summit Preparatory Charter High School w Redwood City w Kalifornii może dokonywać wyboru, zauważył Praktykant.

W filmie pojawiły się następujące opcje:

- Students can choose to work independently;
- Students can choose to collaborate;
- Students can choose to learn in different ways;
- Students can choose to be coached in a personalised manner;
- Students can choose the best people to be next to the student when working independently;
- Students can choose to have mini-lessons.

Wspólnie z Praktykantem zastanówcie się, czy jest możliwe, aby również polscy uczniowie mieli możliwość wyboru w tych obszarach.

4. Napisz własną definicję stylu

Celem ćwiczenia „Napisz własną definicję stylu” jest zachęcenie Praktykanta do refleksji nad tym, czym jest styl w uczeniu się języków obcych. Definiowanie pojęć własnymi słowami prowadzi do głębszego przetworzenia informacji i do ich pełniejszego zrozumienia. Zanim poprosisz Praktykanta o wykonanie tego ćwiczenia, zastanów się, jak sam byś je rozwiązał.

5. A picture can tell a thousand words – czyli zdjęcie wiele ci powie

Ryc. 1. Przykład strategii uczenia się języka chińskiego. Fot. archiwum A. Gębka-Suska

Zadaniem Praktykanta jest obejrzenie zdjęcia w „Zeszycie ćwiczeń”, które ilustruje jedną ze strategii uczenia się języka chińskiego. Na jego podstawie Praktykant powinien wyciągnąć wnioski na temat osoby, która ją zastosowała i określić przypuszczalny styl uczenia się tej osoby.

Powyższe zadanie ma zilustrować, w jaki sposób różne style uczenia przejawiają się w różnych sposobach, jakie uczniowie wykorzystują, by ułatwić sobie zapamiętywanie informacji. Przed spotkaniem z Praktykantem obejrzyj fotografię zamieszczoną w „Zeszycie ćwiczeń”. Zwróć

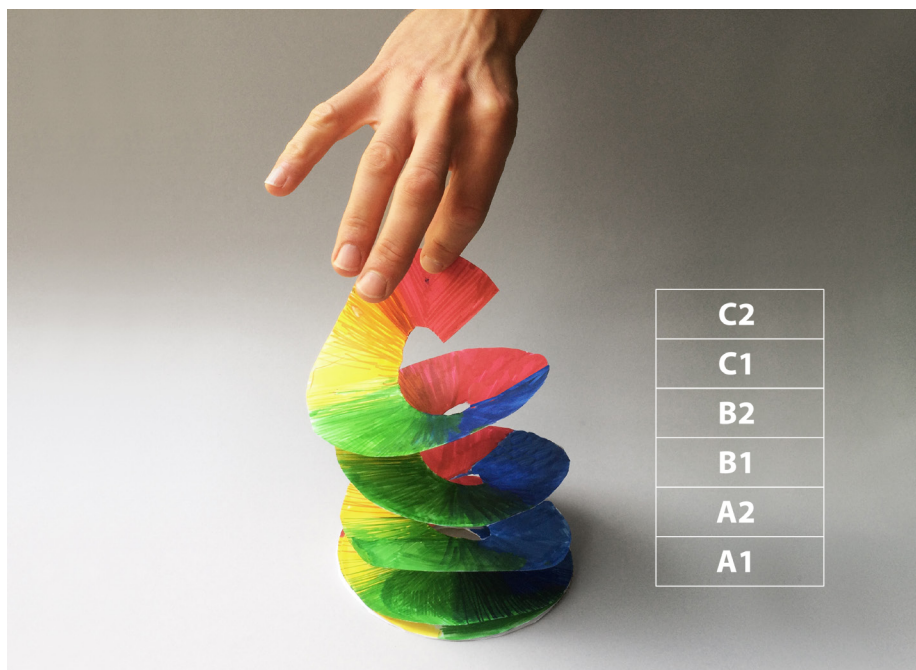

uwagę, czy Praktykant określił przypuszczalny wiek tej osoby (prawdopodobnie osoba bardzo dojrzała, posiadająca dorosłe dzieci). Czy zauważył potrzebę personalizacji doświadczenia oraz potrzebę wykonywania czynności manualnych, co wskazywałoby na styl kinestetyczny?

Pamiętaj, że możliwe są również inne wnioski. Celem tego zadania jest uwrażliwienie Praktykanta na fakt, że istnieją różne style uczenia się, a nie postawienie jakiegś ostatecznej „diagnozy”.

Cykl Kolba

6. Spirala uczenia się a model cyklu Kolba

Ryc. 2. Spirala symbolizuje kolejne cykle uczenia się na coraz wyższym poziomie. Model: A. Gębka-Suska

Spirala symbolizuje proces uczenia się, w którym, dzięki wielokrotnym powtórzeniom coraz trudniejszych i bardziej rozbudowanych treści, uczeń osiąga coraz wyższy poziom biegłości językowej.

Dla obrazowego zrozumienia procesu uczenia się można założyć, że jeden cykl Kolba odpowiada jednemu zwojowi spirali. Sukces w uczeniu się zależy w dużym stopniu od liczby powtórzeń kolejnych cykli.

Omów z Praktykantem implikacje, jakie niesie ze sobą powyższy model. Uwzględnij następujące elementy:

- konieczność przechodzenia do kolejnych etapów cyklu;
- konieczność powtarzania przerobionego materiału;

- konieczność ćwiczenia przerobionego materiału na coraz wyższym poziomie trudności;
- konieczność kontynuowania nauki.

7. Cztery etapy cyklu Kolba

Ryc. 3. Przykładowe działania ucznia w procesie uczenia się

Powyższa infografika wymienia przykładowe działania ucznia w procesie uczenia się. Wspólnie z Praktykantem zastanówcie się, które z wymienionych działań czy zachowań ucznia łatwiej jest zaobserwować.

Prawdopodobnie uznacie, że zarówno praktykę, jak i doświadczenie łatwiej zaobserwować podczas lekcji, ponieważ odnoszą się do tego, co uczeń robi. Natomiast refleksja i teoretyzowanie dzieją się w głowie ucznia i dlatego trudniej ocenić, czy i jak przebiegają.

8. Poznawanie czasu Present Perfect w cyklu Kolba – możliwy przykład

Zadaniem Praktykanta jest przeanalizowanie powyższej infografiki pod kątem wprowadzania czasu Present Perfect. Spróbujcie wspólnie wymyślić możliwy przebieg

kolejnych etapów uczenia się tego czasu. Ustalcie jakie kolejne doświadczenie, refleksja, teoria czy zastosowanie mogłoby wystąpić.

Uczeń czyta krótki tekst i spotyka zdanie w czasie Present Perfect:
„I have never been to Spain”. (**DOŚWIADCZENIE**)

Uczeń odpowiada na pytania nauczyciela dotyczące budowy zdania „I have never been to Spain”:
„Gdzie jest orzeczenie w tym zdaniu?”, „Z ilu słów się składa?”, „Jaki czasownik posiłkowy został użyty?”, „W jakiej formie jest czasownik główny”. (**REFLEKSJA**)

Uczeń formułuje w myślach własną hipotezę na temat użycia czasu Present Perfect:
„Aha, to do opisanie, że gdzieś byłem powinienem użyć czasu Present Perfect”. (**GENERALIZACJA**)

Uczeń stosuje nowo poznaną strukturę, testuje (**TESTOWANIE**) swoją hipotezę, opisując własne przeżycie i wypowiada (**ZASTOSOWANIE HIPOTEZ**) zdanie: „I have never been in France”. (Błędne użycie przez ucznia przyimka „in” w tym miejscu może stać się doświadczeniem kolejnego cyklu, o ile uczeń je zaobserwuje).

9. Etapy procesu Davida Kolba od A do Z

Zadaniem Praktykanta jest przypisanie poniższych działań na lekcji językowej odpowiednim etapom cyklu Kolba.

Zwróć uwagę Praktykantowi, że niektórym z tych pytań trudno przydzielić jedną odpowiedź. Procesy myślowe są bardzo skomplikowane, często dzieją się prawie równocześnie, a poza tym często są trudne do zaobserwowania. Natomiast warto się zastanowić, czy nasze zajęcia są odpowiednio zróżnicowane pod kątem tego, do jakiego etapu procesu Kolba się odnoszą, a tym samym które obszary struktur mózgowych aktywizują (patrz zeszyt „Teoria w pigułce”).

DOŚWIADCZENIE – **OBSERWACJA/REFLEKSJA** – **GENERALIZACJA** – **ZASTOSOWANIE/TESTOWANIE HIPOTEZ**

Możliwe odpowiedzi:

a. Nauczyciel poprawia błąd w wypowiedzi ucznia.
DOŚWIADCZENIE

b. Dziecko słucha piosenki po angielsku.
DOŚWIADCZENIE

c. Uczeń przepisuje tekst z tablicy i uzupełnia brakujące zaimki.
DOŚWIADCZENIE lub **ZASTOSOWANIE/TESTOWANIE HIPOTEZ**

d. Nauczyciel wyjaśnia zasadę tworzenia stopnia wyższego i najwyższego przymiotników.

DOŚWIADCZENIE

e. Uczniowie wykonują projekt na temat miast Wielkiej Brytanii.

ZASTOSOWANIE/TESTOWANIE HIPOTEZ

f. Uczniowie powtarzają za nauczycielem wymowę słowa „important”.

DOŚWIADCZENIE

g. Uczeń czyta na głos tekst i zamienia czasowniki w czasie teraźniejszym na czas przeszły.

ZASTOSOWANIE/TESTOWANIE HIPOTEZ

h. Nauczyciel opowiada po angielsku o Świącie Dziękczynienia w USA.

DOŚWIADCZENIE

i. Uczeń odczytuje na głos polecenia do ćwiczenia.

DOŚWIADCZENIE

j. Uczeń odpowiada na pytanie: „What did you do at the weekend?”. Czy nauczyciel jest zainteresowany wyłącznie poprawną formą odpowiedzi?

DOŚWIADCZENIE

k. Uczeń odpowiada na pełne zainteresowania pytanie nauczyciela, które brzmi: „I saw you in Multikino yesterday. What film did you see? Was it good?”.

ZASTOSOWANIE/TESTOWANIE HIPOTEZ

l. Uczeń rozwiązuje test gramatyczny dotyczący stopniowania przymiotników.

ZASTOSOWANIE/TESTOWANIE HIPOTEZ

m. Uczeń poprawia zadanie, w którym nauczyciel podkreślił ołówkiem niepoprawnie zapisane słowa.

OBSERWACJA/REFLEKSJA

n. Uczeń rozwiązuje krzyżówkę dotyczącą słownictwa z ostatnio przerabianego działu w podręczniku.

ZASTOSOWANIE/TESTOWANIE HIPOTEZ

o. Uczeń odpowiada na pytanie nauczyciela, które brzmi: „Jaka jest różnica w użyciu czasu Simple Present i Present Continuous?”.

GENERALIZACJA

p. Uczeń układa historyjkę z wylosowanymi słowami.

DOŚWIADCZENIE

q. Uczeń opowiada historię, którą przeżył na wakacjach.

ZASTOSOWANIE/TESTOWANIE HIPOTEZ

r. Uczeń odgrywa rolę pacjenta podczas ćwiczenia dialogu „U lekarza”.

ZASTOSOWANIE/TESTOWANIE HIPOTEZ

s. Uczeń podkreśla w tekście słowa, których nie zna.

OBSERWACJA/REFLEKSJA

t. Uczeń słucha wymowy słów i podkreśla sylaby akcentowane.

OBSERWACJA/REFLEKSJA

u. Uczeń przypomina sobie w myślach zdania w czasie Simple Present i Present Continuous i formułuje regułę gramatyczną.

GENERALIZACJA

v. Uczeń przypisuje tytuły do poszczególnych akapitów tekstu.

OBSERWACJA/REFLEKSJA

w. Uczeń ogląda sprawdzian, na którym nauczyciel przekreślił błędnie napisane słowa.

DOŚWIADCZENIE

x. Dziecko słucha bajki i rysuje ilustracje.

DOŚWIADCZENIE i OBSERWACJA/REFLEKSJA

y. Uczeń słucha zdań wypowiedzianych w różnych czasach i wskazuje palcem nazwę odpowiedniego czasu.

OBSERWACJA/REFLEKSJA

10. Formative moments – czyli ważne wspomnienia

Zadaniem Praktykanta jest refleksja na temat przełomowego momentu, kiedy poznał nowe angielskie słowo czy wyrażenie lub nauczył się go, lub zrozumiał gramatyczną regułę.

Przed spotkaniem z Praktykantem przypomnij sobie sytuację, w której sam nauczyłeś się czegoś nowego. Czy było to niezwykle doświadczenie? Czy nagle dokonałeś jakiejś refleksji, czy ktoś wyprowadził cię z błędu, czy może po raz pierwszy odważyłeś się użyć nowo poznanego zwrotu Zastanów się, dlaczego pamiętasz ten moment. Podczas spotkania z Praktykantem omów jego wspomnienie i wspólnie przypiszcie ten moment jednemu z etapów cyklu uczenia się Kolba.

11. Etapy cyklu Kolba – refleksja

Zadaniem Praktykanta jest zaobserwowanie, jaki kolor (czyli który etap cyklu Kolba) przeważał w odpowiedziach w powyższym ćwiczeniu „Etapy cyklu Kolba od A do Z”.

Wspólnie z Praktykantem przeanalizujcie jego odpowiedzi (przeważający kolor) i zastanówcie się, jaki wpływ może mieć przewaga stosowania jednego rodzaju ćwiczeń na wyniki nauczania uczniów.

Powinniście dojść do wniosku, że już podczas planowania zajęć warto dobierać zadania i ćwiczenia dla uczniów w taki sposób, aby aktywizować dzięki nim jak największą część obszarów mózgu.

12. Do przemyślenia

Zadaniem Praktykanta jest zastanowić się, jakie działania czy interwencje nauczyciela pomagają uczniom w przechodzeniu z jednego etapu cyklu uczenia się do następnego.

Zanim spotkasz się z Praktykantem, sam przemyśl to zadanie i przygotuj możliwe odpowiedzi. Wspólnie przedyskutujcie wasze propozycje.

Przykłady interwencji nauczyciela:

- przygotowywanie dużej liczby ćwiczeń na słuchanie, czytanie, mówienie i pisanie, by dać uczniom możliwość zbierania doświadczeń;
- zadawanie wielu pytań dotyczących formy i znaczenia słów, zwrotów i struktur gramatycznych, które stymulują refleksję;
- zachęcanie uczniów do samodzielnego tworzenia reguł gramatycznych, do zgadywania znaczenia słów i fraz, do stawiania hipotez na temat użycia czasów gramatycznych, aby pomóc im stworzyć własną teorię dotyczącą poznawanego zagadnienia;
- tworzenie możliwości używania nowo poznanych elementów języka w celach komunikacyjnych.

13. Awareness Raising Activities – czyli ćwiczenia kierujące uwagę

Obserwacja i refleksja to procesy, które odbywają się w umyśle uczniów i są niewidoczne dla nauczyciela. Nauczyciel ma niewielki wpływ na to, co zauważają uczniowie i jakie mają przemyślenia. Jeśli chcemy pomóc komuś dokonać obserwacji, najlepiej jest zadać trafne pytanie lub zachęcić do wykonania odpowiedniego zadania.

Zadaniem Praktykanta jest ułożyć pytania, które zachęcą uczniów do refleksji na temat wymowy angielskiego słowa „shenenigans”.

Propozycje pytań:

- „Ile sylab jest w słowie shenenigans?”;
- „Która sylaba w tym słowie jest akcentowana?”;
- „Jaka samogłoska występuje w pierwszej sylabie tego słowa?”;
- „Czy ostatnia spółgłoska w słowie „shenenigans” jest dźwięczna czy bezdźwięczna?”.

Style

14. Refleksja o stylach

Zadaniem Praktykanta jest rozpoznać, który etap uczenia się nowej umiejętności sprawia mu największą radość: doświadczanie, refleksja, generalizowanie czy testowanie pomysłów. Który wydaje mu się najbardziej nudny lub najtrudniejszy?

Na tej podstawie, wspólnie z Praktykantem spróbujcie określić, który styl uczenia się najbardziej mu odpowiada. Zastanów się, jakie działania powinieneś podjąć jako Mentor wobec Praktykanta, by pomóc mu przejść na kolejny etap.

15. Określ swój styl

Zadaniem Praktykanta jest określenie własnego stylu uczenia się na podstawie modelu cyklu uczenia się, który zaproponował David A. Kolb.

Przed spotkaniem z Praktykantem spróbuj na tej podstawie określić własny styl.

16. Określ swój styl VAK

Zadaniem Praktykanta jest określić własny styl uczenia na podstawie klasyfikacji VAK, której opis znajduje się w zeszycie „Teoria w pigułce”.

Przed spotkaniem z Praktykantem określ swój własny styl VAK, np. wykonując test na stronie <http://vark-learn.com/the-vark-questionnaire/>. Następnie zastanówcie się wspólnie, czy jego styl VAK ma wpływ na sposób, w jaki się uczy. Czy wpływa na sposób, w jaki przygotowuje się do lekcji, jak dobiera materiały dodatkowe? Czy styl VAK może mieć wpływ na sposób, w jaki Praktykant postrzega zachowania uczniów i jak ich ocenia? Jeśli tak, to czy należy temu przeciwdziałać?

17. Jak nauczysz słowa „train”

Zadaniem Praktykanta jest przemyśleć sposób, w jaki nauczyłby wzrokowca/słuchowca/kinestetyka słowa TRAIN?

Sprawdź, czy Praktykant zaproponował ilustrację, rysunek lub zdjęcie dla wzrokowca/odgłos pociągu lub inne dźwięki onomatopieczne dla słuchowca/wykonywanie ruchów pociągu dla kinestetyka. Czy masz inne pomysły?

Trening strategiczny

18. Strategie w piosenkach

Zadaniem Praktykanta jest wyszukanie zdań w piosenkach angielskich, które mogłyby być użyte do opisania strategii uczenia się języka obcego.

Przykład: „Pick yourself up, dust yourself off and start all over again”.

"Pick Yourself Up" is a popular song composed in 1936 by Jerome Kern, with lyrics written by Dorothy Fields. The song was written for the film Swing Time (1936), where it was introduced by Fred Astaire and Ginger Rogers. Ginger plays a dance instructor whom Fred follows into her studio; he pretends to have two left feet in order to get her to dance with him. It served as the theme song <https://www.youtube.com/watch?v=AGUsRGuZb6k>. (Bardzo interesujące wykonanie: Diana Krall).

19. Każdy uczy się inaczej

Zadaniem Praktykanta jest obejrzenie filmu w Zestawie nr 1 i wypisanie jak największej liczby różnic w podejściu poszczególnych uczniów do zadania dopasowywania napisów do obrazków.

Przed spotkaniem z Praktykantem sam obejrzyj ten film i zwróć uwagę na szybkość, z jaką uczniowie wykonywali zadanie: czy dopasowywali poszczególne zdania po kolei, czy w trakcie ćwiczenia zmieniali zdanie? Zanotuj swoje spostrzeżenia i porównaj z tym, co zaobserwował Praktykant.

20. Każdy zapamiętuje inaczej

Zadaniem Praktykanta jest wypisanie z filmu jak największej liczby różnic w podejściu poszczególnych uczniów do zadania zapamiętywania zdań opisujących obrazki.

Przed spotkaniem z Praktykantem sam obejrzyj ten film i zwróć uwagę, czy uczniowie uczyli się zapamiętywać zdania po kolei czy chaotycznie, czy zamykali oczy, czy wracali do odwróconej karteczki. Bądź wnikliwym obserwatorem. Na spotkaniu z Praktykantem porównajcie swoje obserwacje.

21. Eksperyment

Zadaniem Praktykanta jest przeprowadzenie prostego eksperymentu, którego celem jest obserwacja różnych sposobów uczenia się uczniów.

Omów z Praktykantem wyniki eksperymentu.

22. Nakręć film

Zadaniem Praktykanta jest nakręcić półtoraminutowy film, w którym będzie on przekonywać swoich uczniów do wypróbowania różnych strategii.

Obejrzyjcie wspólnie ten film i zastanówcie się, czy był przekonujący dla uczniów. Zapytaj Praktykanta, w jaki sposób przygotował się do stworzenia filmu. Co sprawiło mu największą trudność? Czego się nauczył w trakcie tworzenia filmu?

Strategie do wyboru, do koloru

Zachęć Praktykanta do przeprowadzenia z uczniami treningu strategicznego. Polega on przede wszystkim na zademonstrowaniu przydatnych strategii i umożliwieniu uczniom ich wyboru. Ważną rolę odgrywa w nim moment autorefleksji ucznia po wypróbowaniu konkretnej strategii.

W „Zeszyście ćwiczeń” znajduje się opis około dwudziestu wybranych strategii, których poznanie może być przydatne dla uczniów. Każdemu opisowi towarzyszą również pytania, które Praktykant powinien zadać uczniom, aby stymulować ich refleksję na temat przydatności i skuteczności konkretnych strategii.

Rolą Mentora jest wspieranie Praktykanta w prowadzeniu treningu strategicznego poprzez zadawanie pytań coachingowych.

Szczegółowe opisy poszczególnych strategii znajdziesz w „Zeszyście ćwiczeń”. W „Poradniku Mentora” natomiast umieszczono przykładowe pytania rozwijające.

Lista wybranych strategii

23. Jaka to strategia

Ryc. 4. Przykład strategii uczenia się języka chińskiego. Fot. archiwum A. Gębka-Suska

Wspólnie z Praktykantem stwórzcie po angielsku opis strategii zastosowanej przez mieszkańca pokoju przedstawionego na zdjęciu. Dopasujcie poziom języka użyty w opisie do wieku i poziomu uczniów.

24. Najważniejsza strategia

Jedną z najważniejszych umiejętności pozwalających uczyć się języków obcych jest umiejętność uczenia się na pamięć (ang. rote learning). Im więcej słów i całych zwrotów uczeń potrafi przywołać z pamięci, tym szybciej podejmuje próbę komunikacji. Jednak byłoby nierozsądnym oczekiwać, że dziecko samo z siebie nauczy się czegoś na pamięć. Proces ten jest dla niego koncepcyjnie zbyt trudnym pojęciem. Natomiast jeśli zamienić uczenie się w zabawę, wtedy prawie wszyscy uczniowie, nawet małe dzieci, potrafią opanować długi wiersz czy inny tekst z ogromną wprost łatwością.

Strategia, którą proponujemy, jest oparta na ćwiczeniu znanym pod nazwą „znikający tekst” (ang. vanishing text), które często stosuje się na zajęciach językowych. Przebieg ćwiczenia można prześledzić na stronie <http://www.program.4elt.pl/filmy.html>, gdzie zamieszczono film nr 10 pt. *Vanishing text*.

Zadaniem Praktykanta jest obejrzeć film *Vanishing text* i zapoznać się ze zdjęciami w „Zeszycie ćwiczeń”. Na tej podstawie Praktykant powinien przygotować listę materiałów i instrukcję, jak przeprowadzić ćwiczenie w grupie nastolatków.

Potrzebne materiały:

- kartki A4 z wydrukowanym tekstem do opanowania przez uczniów (kartka dla każdego ucznia);
- małe karteczki-zaślepki (komplet dla każdego ucznia).

Przykładowa instrukcja:

- Przedstaw tekst do nauczenia się na pamięć przez uczniów.
- Rozdaj kartki z wydrukowanym tekstem.
- Przećwicz z uczniami wymowę słów i czytanie tekstu na głos.
- Rozdaj komplety karteczek-zaślepek.
- Poproś uczniów o zasłonięcie 5–6 słów.
- Ponownie odczytajcie tekst.
- Powtarzaj to kilkakrotnie, aż prawie wszystkie słowa tekstu staną się niewidoczne, a uczniowie będą potrafili wyrecytować tekst z pamięci.
- Po zakończeniu ćwiczenia omów z uczniami cały proces i spytaj, czy uczenie się na pamięć w ten sposób jest trudne.

Zachęć Praktykanta do przeprowadzenia tego ćwiczenia. Omówcie wspólnie, czy ćwiczenie odniosło sukces.

25. Ucz się całych zwrotów

Zadaniem Praktykanta jest zachęcić uczniów do stosowania strategii zapamiętywania całych zwrotów. Powinien opracować kilka pomysłów, jak to zrobić.

Przykładowe strategie pozwalające zapamiętywać całe zwroty:

- podkreślanie całych zwrotów w tekście;
- przepisywanie całych zwrotów do zeszytu;
- tworzenie spersonalizowanych zdań zawierających całe zwroty;
- przepisywanie całych zwrotów na karteczki i umieszczanie ich tłumaczenia na odwrocie.

Poproś Praktykanta o zaprezentowanie jego pomysłów i przedstaw swoje własne. Ustalcie wspólnie, które z nich Praktykant powinien przedstawić uczniom.

26. Nazywaj rzeczywistość po imieniu

Przed spotkaniem z Praktykantem przeczytaj opis tej strategii w „Zeszycie ćwiczeń”. Na spotkaniu wspólnie się zastanówcie, jak można zachęcić licealistów do stosowania tej strategii.

27. Po pierwsze, bądź zrelaksowany

Zadaniem Praktykanta było wypróbowanie z uczniami technik relaksacyjnych.

Wspólnie z Praktykantem zastanówcie się, czy krótki trening relaksacyjny sprawdza się w klasie. Czy strategie relaksacyjne uczeń może i będzie stosować samodzielnie? Czy wprowadziłby tę strategię w grupie małych dzieci? Jak można by ją lepiej dostosować do wieku uczniów? Zaproponuj Praktykantowi wprowadzenie takiej strategii na lekcjach z uczniami starszymi.

28. Za mało umiem...

Wspólnie z Praktykantem zastanówcie się, jaką umiejętność/sprawność rozwija ta strategia. W jaki sposób można komunikat wzmocnić bądź uczynić bardziej zrozumiałym. Czy określony gest (bądź gesty) ze strony ucznia komunikującego, byłyby w tym wypadku dobrym rozwiązaniem? Zaproponuj Praktykantowi wprowadzenie takiej strategii również na lekcjach z uczniami bardziej zaawansowanymi. Może się ona okazać pomocna w przełamywaniu oporów przed używaniem języka.

29. A co, jeśli nie zrozumiałem...

Przed spotkaniem z Praktykantem przeczytaj opis tej strategii w „Zeszycie ćwiczeń”. Na spotkaniu zwróć uwagę, że to bardzo cenna strategia, choć wymagająca od słuchacza dużego skupienia. Zastanówcie się wspólnie czy można wskazać inne sytuacje pozajęzykowe, gdzie zastosowanie tych strategii będzie równie przydatne?

30. Czego dotyczyła reklama

Przeczytaj opis ćwiczenia w „Zeszycie ćwiczeń” i zachęć Praktykanta do wypróbowania go z uczniami. Wspólnie zastanówcie się, jakie strategie zostały w nim wykorzystane.

Poniżej zamieszczono linki do pięciu zaskakujących jednogminutowych reklam na kanale YouTube:

- a lion dog <https://www.youtube.com/watch?v=ki8UfgIs-2E>
- singing sheep <https://www.youtube.com/watch?v=Op4qhwKP6Wg>
- Christmas carrot <https://www.youtube.com/watch?v=gwh00WnE7EI>
- brotherly love <https://www.youtube.com/watch?v=qdPXQLrueRg>
- the most epic of splits <https://www.youtube.com/watch?v=M7Flvfx5J10>

Zachęć Praktykanta do wykorzystania ich na kolejnych lekcjach w celu utrwalenia strategii „Czego dotyczy ta reklama”.

31. Moja ulubiona melodia

Wspólnie z Praktykantem zastanówcie się, jak jeszcze można wykorzystać piosenkę na lekcji angielskiego. Może warto nauczyć się tekstu piosenki na pamięć. Rym, rytm i melodia bardzo to ułatwią. W piosenkach możemy spotkać mnóstwo idiomów i zwrotów z języka potocznego. Zachęcaj Praktykanta do powracania do ćwiczeń z piosenkami. W zależności od zaawansowania uczniowie mogą spróbować opowiedzieć własnymi słowami treść piosenki albo przybliżyć po angielsku postać wykonawcy.

32. Praca z nowym tekstem z gazet i czasopism

Wspólnie z Praktykantem zastanówcie się, jak można wykorzystać na lekcji angielskiego gazetę. Czy może warto zachęcać uczniów do odwiedzania codziennie strony internetowej wybranej brytyjskiej gazety? Jak uczniowie mogliby pracować ze znalezionym tam tekstem? Na co powinni zwrócić uwagę? Czy powinni czytać całe teksty? Czy Praktykant powinien zaproponować konkretną stronę internetową gazety, czy wybór należy pozostawić uczniowi?

33. Mój dom, moje mieszkanie

Przeczytaj opis strategii w „Zeszycie ćwiczeń” i zastanów się, dla uczniów na jakim poziomie znajomości języka i w jakim wieku odpowiednie jest to ćwiczenie. Wspólnie z Praktykantem przemyślcie, jak można by je urozmaicić. Jak zdopingować uczniów, by używali karteczek do „metkowania” mebli w domu? W jakich sytuacjach językowych można by jeszcze wykorzystać kolorowe karteczki samoprzylepne?

34. Jeden rysunek wart tysiąca słów

Omów z Praktykantem jak przebiegło to ćwiczenie. Wspólnie zastanówcie się, w jaki inny sposób można wykorzystać rysunek na lekcji. Co zrobić, jeżeli mamy w klasie uczniów, którzy nie lubią lub nie umieją rysować.

35. Mapy myśli do budowania słownictwa na różne tematy

Zastanów się z Praktykantem, czy mapy myśli to dobry pomysł na lekcję języka angielskiego.

Dlaczego mapa myśli może lepiej sprawdzić się w nauce nowych słów niż tradycyjna metoda notowania linearnego? Jakie jeszcze widziałbyś zastosowanie dla mapy w nauce języka angielskiego? Czy mapa myśli to dobre narzędzie do wykorzystania w uczeniu się innych przedmiotów? Wspólnie z Praktykantem stwórzcie mapę myśli waszego kursu.

36. Tabela pomoże zapamiętać grupę słów

Kategoryzowanie słów, które nie mają ze sobą wiele wspólnego, wymaga od ucznia zastanowienia i zmusza go do głębokiego przetwarzania informacji. Zademonstruj to Praktykantowi, prosząc go by podzielił następującą listę słów na 3 dowolne kategorie. Lista słów: holidays, troublesome, face, travel, juice, frame, compete, investigate, cotton, basket, pretty, nice.

Następnie poproś Praktykanta, by nadał własne nazwy kolumnom poniższej tabeli i wpisał słowa z listy we właściwe miejsca.

Zwroty można podzielić na wiele różnych sposobów, np.:

- łatwe, trudne, inne;
- jednosylabowe, dwusylabowe, trzy- i więcej- sylabowe;
- rzeczowniki, czasowniki, przymiotniki;
- słowa kończące się na literę –e, na literę –s i na literę –t.

Zapytaj Praktykanta, o czym myślał podczas rozwiązywania tego ćwiczenia. Następnie wyjaśnij mu, że w tym ćwiczeniu nie chodzi o uzyskanie jednej poprawnej odpowiedzi, ponieważ takiej nie ma. Celem kategoryzowania słów jest zmuszenie ucznia do refleksji nad formą i znaczeniem słów oraz do głębszego przetwarzania informacji.

37. Jak rozwijać znajomość słownictwa angielskiego przez czytanie tekstów z gazet

Wspólnie z Praktykantem zastanówcie się, jaką umiejętność/sprawność rozwija ta strategia. Czy wprowadziłbyś ją w grupie małych dzieci? Jeśli tak, to co należałoby zmienić? Zaproponuj Praktykantowi wprowadzenie takiej strategii również na lekcjach z uczniami starszymi i bardziej zaawansowanymi. Nigdy nie ma pewności, że dorośli wiedzą, jak efektywnie czytać.

38. Klucz do angielskich słówek

Ponieważ mnemotechniki są naprawdę skuteczne, warto zachęcać uczniów do ich stosowania. Wspólnie z Praktykantem zaproponujcie uczniom, aby stosowali tę strategię, gdy napotkają nowe, trudne do zapamiętania słowa. Opisywana mnemotechnika sprawdza się bardziej u uczniów powyżej 12. roku życia.

39. Łańcuchowa metoda skojarzeniowa

Wspólnie z Praktykantem zastanówcie się, jaką umiejętność/sprawność rozwija metoda skojarzeniowa. Zwróć uwagę, że ćwiczenie to nie tylko rozwija rozumienia języka mówionego, ale też uczy koncentracji podczas słuchania.

40. Złap wierszyk za słówko

Wspólnie z Praktykantem zastanówcie się, co w strategii „Złap wierszyk za słówko” może stanowić największą trudność dla uczniów oraz czy można ją zaproponować młodszym dzieciom.

41. Wysłuchaj z uwagą

Wspólnie z Praktykantem omówcie, jak uczniowie wykonali powyższe zadanie. Zastanówcie się, czy wszyscy uczniowie przeszali linki i czym się kierowali przy wyborze nagrań (zainteresowania, poziom trudności)? Czy któryś z przesłanych linków jest dla was nowy? Czy któreś nagranie można wykorzystać do przygotowania ćwiczeń dla całej klasy? Co zrobić, gdy zadanie wykonał tylko jeden uczeń?

42. Uwaga, spowalniacze!

Omów z Praktykantem jego obserwacje na temat przebiegu ćwiczenia „Uwaga, spowalniacze!” i reakcji uczniów. Zapytaj, czy używanie zwrotów-spowalniaczy przychodziło im łatwo. Czy sam stosujesz strategię „spowalniaczy” i czy jesteś przekonany o jej skuteczności? Ustalcie wspólnie w jakiej grupie wiekowej ta strategia ma szanse powodzenia.

43. Mało, a często...

Regularność i systematyczność w uczeniu się języka obcego gwarantuje sukces, jednak wymaga dużej samodyscypliny. Wspólnie z Praktykantem obmyślcie listę działań, które może podjąć nauczyciel, żeby zmobilizować uczniów do systematycznego uczenia się.

44. Bądź zawsze „narażony” na język

Przyjrzyj się zdjęciu w „Zeszycie ćwiczeń”. Czy sam kiedykolwiek stosowałeś podobne strategie? Jeśli tak, opowiedz o tym Praktykantowi.

45. Nagrania audio wspierane tekstem

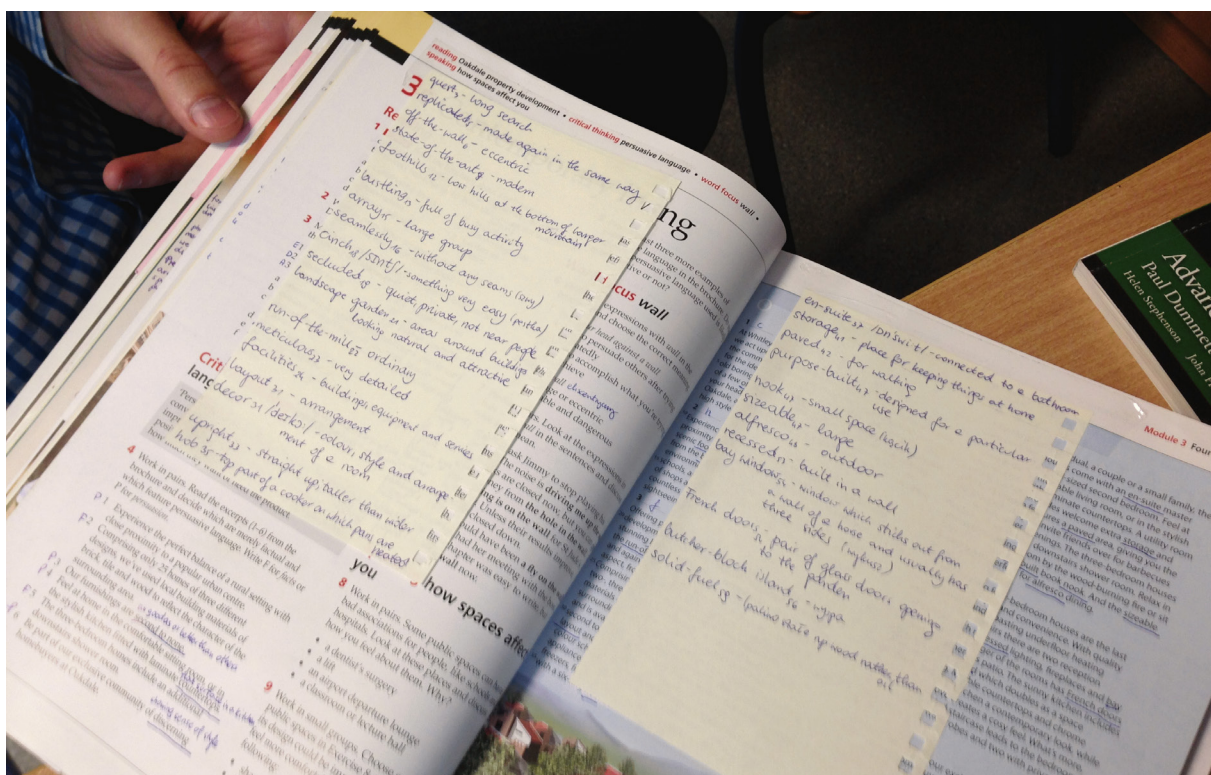
Podczas spotkania z Praktykantem porozmawiajcie o tym co sami robicie, żeby utrzymać znajomość języka obcego i nie wyjść z wprawy w jego używaniu. Wymieńcie się waszymi ulubionymi źródłami w internecie, z których czerpicie nagrania audio.

Przykłady dobrych praktyk

46. Nauczyciel przykładem dobrego stratega

Rola nauczyciela w nauczaniu języków obcych jest ogromna również dlatego, że dla swoich uczniów jest on najprawdopodobniej najlepszym, a często jedynym przykładem osoby, która skutecznie nauczyła się języka obcego (ang. successful language learner). Zwróć uwagę Praktykantowi, że z tego powodu powinien często dzielić się z uczniami swoim doświadczeniem z procesu uczenia się języka obcego, opisywać strategie, których używał do opanowania języka, a także trudności, a nawet chwilowe porażki, które zdarzyło mu się ponieść. Przekonaj Praktykanta, że powinien stanowić dla uczniów wzór do naśladowania.

Ryc. 5. Zdjęcie książki nauczyciela z notatkami

Zdjęcie pochodzi z książki nauczyciela, który bardzo starannie przygotowuje się do zajęć. Przed każdą lekcją wypisuje wskazówki, w jaki sposób wytłumaczyć uczniom nowe słowa i zwroty w języku angielskim. W tym celu wykorzystuje karteczki samoprzylepne.

Zadaniem Praktykanta jest ocenić, czy zilustrowana zdjęciem strategia mogłaby być przydatna również dla uczniów.

Wspólnie z Praktykantem zastanówcie się, jakie korzyści mogłaby uczniom przynieść powyższa strategia.

Możliwe odpowiedzi:

- strategia ta uczy opisywać nowe słowa za pomocą słów już znanych;
- jest praktycznym ćwiczeniem językowym, ponieważ uczeń układa zdania, które wyjaśnia sens definiowanego słowa;
- zachęca do korzystania ze słownika angielsko-angielskiego i daje możliwość poznania nowych zdań i zwrotów;
- wyrabia w uczniach nawyk coraz szerszego korzystania z języka angielskiego podczas uczenia się;
- pomaga zmniejszać udział języka polskiego w procesie uczenia się angielskiego.

47. Uczmy o uczeniu się

Warto wplatać strategie w treść zajęć językowych, warto uczyć o strategiach w języku nauczonym.

W „Zeszycie ćwiczeń” znajduje się karta pracy do zajęć języka angielskiego pt. „My Favourite Strategy”. Celem zajęć jest uświadomienie uczniom istnienia różnych strategii. Kartę pracy można wykorzystać na zajęciach z grupą nastolatków. Pytania i zadania zawarte w karcie pracy zmuszają do refleksji nad własnym stylem uczenia się, a także ilustrują kilka sposobów uczenia się języka obcego.

Karta pracy zawiera teksty w języku angielskim, które można z łatwością przerobić na ćwiczenia językowe.

Zadaniem Praktykanta jest przerobienie tekstów w karcie pracy w taki sposób, by stały się ćwiczeniami językowymi. Dodatkowo Praktykant może przygotować plan lekcji, podczas której wykorzysta tę kartę pracy.

Przykłady tekstów z „Zeszytu ćwiczeń”, przerobionych na zadania z lukami:

Małgosia:

„I _____ the best way to learn a foreign language is to _____ in a course. The teacher can _____ difficult grammar points or vocabulary. And he _____ you to learn. I also like the company of other people. I _____ comparing my progress to others’. It is quite reassuring to _____ that they sometimes _____ mistakes, too.”

Nathan:

„If you want to speak a foreign _____ you need to know a lot of words and _____. I write down all the Polish phrases I come across which I think might be useful. That is why I always have a little _____ on me. And when I hear my Polish _____ say something interesting or unusual I ask them to write it down for me there. - I still have _____ writing in Polish.- I regularly read the phrases in the _____ and try to recall the _____ they were used in..”

Ania:

„I want to _____ English correctly. I need to improve _____ grammar. That is why I do a lot _____ grammar exercises. I like _____ fact that you can always check _____ answers with _____ key which is at _____ back of the _____.“

Marcin:

“I hate learning _____. I’ve learnt all my English from _____. When I was a _____ I recorded songs on _____ and then spent _____ trying to translate them. Sometimes it was very difficult although I used a _____. I had to play the same _____ over and over again. Now my English friends say my _____ is quite good. I think it is because some _____ have been practically hammered into my _____.”

Mary:

„I think Polish _____ very difficult. I _____ not remember anything I hear. I can only learn a phrase _____ I see it _____ down. So I try to write _____ everything people say. My friend Jola _____ when she corrects my notes. But putting things down helps _____ understand how Polish _____.“

Megan:

„I start _____ learn _____ Spanish when I was quite sm _____. My mom bought me cassette _____ with fairy tales in Sp _____. I loved list _____ to them. I played them over a _____ over even though I did not under _____ much. Then when I was fo _____ I went to Mex _____ with my par _____. I was surpr _____ at how much I act _____ understood. It is a pity you cannot buy books on tapes in Polish.“

Ola:

„I don’t have time _____ study English properly. And I cannot _____ attending a course. But I stay in _____ with the language. My husband bought me an _____ version of “Bridget Jones’ Diary” _____ Christmas. I try to read some fragments nearly _____ day. I hope this will help me keep _____ my English.“

Spis rycin i tabel

Ryc. 1. Przykład strategii uczenia się języka chińskiego. Fot. archiwum A. Gębka-Suska	10
Ryc. 2. Spirala symbolizuje kolejne cykle uczenia się na coraz wyższym poziomie. Model: A. Gębka-Suska	11
Ryc. 3. Przykładowe działania ucznia w procesie uczenia się	12
Ryc. 4. Przykład strategii uczenia się języka chińskiego. Fot. archiwum A. Gębka-Suska	20
Ryc. 5. Zdjęcie książki nauczyciela z notatkami	26

